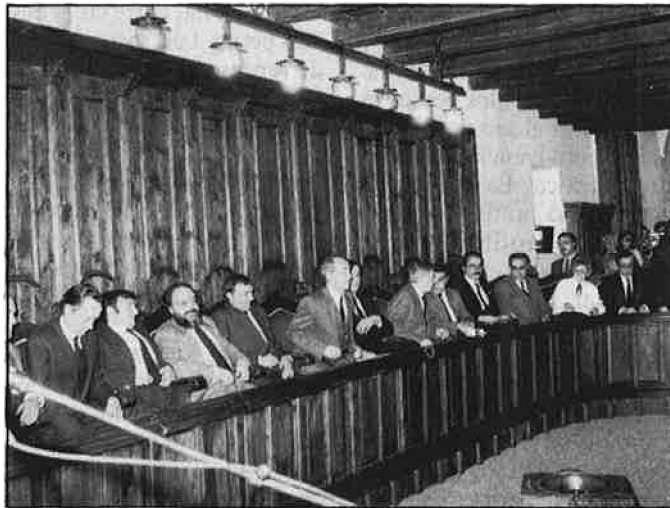

Opinió

Antoni Morell*

Sóc andorrà

La publicació en el diari *Ya* d'un article de José María Armero, amb el títol «El futuro de Andorra», li serveix a l'autor de l'article de punt de partida per a una reflexió matisada i uns plantejaments diferents.

El fet que jo sigui i em senti profundament andorrà significa que ja m'he acostumat al fet que, periòdicament, escolti els cants de sirena dels qui criden el meu país a altres preteses i més idíl·liques illes d'independència, aparent i fetillera. Ser andorrà, com ser d'un altre país, significa, al meu entendre, identitat i universalitat, potser més profundes, pel fet de ser de un petit país, que altres de més extensos territoris.

Recentment José Mario Armero ha publicat en el diari *Ya* un article amb el títol «El futuro de Andorra». Com a andorrà, agraeixo profundament el seu interès, la seva preocupació, la seva estima envers el meu país, Andorra. He de dir, però, que no comparteixo, en absolut, la seva tesi que «el Jefe del estado de Francia y el Rey de Espana, también Conde de Urgel, quien en su día, entregó sus prerrogativas al obispo de Seo de Urgel, deben ser los que garanticen la independencia y libertad del Principado de Andorra...».

Un llarg passat de llibertat

La meua mare sempre m'inclucà que el qui no havia viscut de manera adulta molt difícilment podia donar als altres sana i profunda experiència. És per això que em sorprèn el fet que, amb deu anys de democràcia a Espanya, de la qual cosa em sento joiós, es permetin aconsellar quin ha de ser el model constitucional per a Andorra, que ha viscut sense guerres, pacíficament, amb amplitud de llibertats i toleràncies, sense necessitat de cap dictadura històrica, i sense la urgència de cap transició, durant set-cents i escreix d'anys.

És clar que aquest llarg període de tranquil·litat per a Andorra ha estat degut,

entre altres raons, a la pobresa, a l'aïllament i al desconeixement que, de la realitat andorrana, tenien els amics veïns.

Un cert grau de desenvolupament, experimentat des dels anys cinquanta ençà, ha despertat l'avidesa, el proteccionisme o les confessades o inconfessades apetències de tiris i troians. Certes persones, en aquests darrers anys, i no solament, és clar, José Mario Armero, han llançat afirmacions sobre la salut i el futur d'Andorra; salut i futur que, en certs moments, passaven per la segona República Espanyola, el general Franco i, actualment, sa Majestat el monarca espanyol. He de confessar que no tinc l'honor de conèixer personalment el monarca d'Espanya, i no dubto en absolut que el seu paper personal ha estat la clau per intentar sostenir un conjunt de llibertats en un estat tan mal comprès com Espanya. Però tampoc no dubto, més aviat ho afir-

mo totalment, que el paper del bisbe de la Seu d'Urgell, és a dir el Co-cap de l'Estat d'Andorra, ha estat clau, vital, pel manteniment de la independència i la supervivència d'Andorra. Totes les reformes que s'han produït al llarg de la història d'Andorra han estat propiciades, impulsades, projectades o protegides pel bisbe de la Seu d'Urgell, copríncep d'Andorra.

La voluntat de servei al poble d'Andorra

Ser andorrà és un fet diferencial i, possiblement, atípic. Però no crec que ho sigui més que el fet de ser espanyol, rus, guatemaltec, o francès o italià. I parlar d'anacronismes, quan sols es porten deu anys de certa «normalitat», no és un argument a favor d'un poble que vol mantenir-se independent i lluny de les ingerències d'estats més poderosos. És el poble andorrà qui

ha de dir què és allò que vol. I, fins avui, ha manifestat explícitament que el règim del Copríncipat, personal i paritari, ostentat per les persones de l'hereu dels drets de comte de Foix, és a dir l'actual president de França, i l'hereu dels drets del bisbe d'Urgell, és a dir, l'actual bisbe de la Seu d'Urgell, és el sistema bàsic i constitucional que ha de regir a Andorra.

En definitiva, el bisbe d'Urgell està actuant amb una voluntat i una actuació de servei en favor dels drets inalienables d'un poble que ha viscut durant set-cents anys lliure, amb la seva llengua pròpia i les seves llibertats.

Una constitució per a Andorra

Agraeixo profundament al danès Bjorn Elmesquist i a l'espanyol José Mario Armero la seva preocupació per assolir una moderna estructura del meu país, en funció de la Convenció Europea dels Drets de l'Home. No obstant això, voldria recordar que, ja el dia 31 de març de 1978, per unanimitat, el Consell General d'Andorra aprovà la resolució de demanar als dos coprínceps que Andorra s'adherís a la Declaració Universal dels Drets de l'Home. Però, en tot cas, hi ha una greu contradicció en les afirmacions de José Mario Armero, quan intenta que, com a andorrà, gaudeixi de totes les meves llibertats personals, civils, polítiques i internacionals. Si això ha de ser així, a partir de models conjunturals, aleshores no tinc necessitat de cap protecció ni tutela i, en tot cas, siguem seriosos, els andorrans mateixos poden representar-se ells mateixos, sense necessitat de protecció ni de coprínceps, ni de caps d'estat, ni de monarques.

És cert que, davant l'a-

ventura del segle XXI, Andorra ha d'adequar-se a un sistema sòcio-polític modern que, en la actualitat, sembla ser el sistema constitucional. Penso que el problema de la modernització d'Andorra és molt senzill, sempre que les diferents parts contractuals, coprínceps, és a dir, François Mitterrand i els seus serveis, Joan Martí i els seus serveis, govern d'Andorra i Consell General, acceptin, de manera prudent però també de manera viva i amb tota agilitat, les regles del joc més elementals: no tenir cap mena de por a perdre privilegis.

Una constitució per a Andorra hauria de contemplar, molt senzillament, el fet que Andorra és un estat de dret, sota la tutela personal i paritària dels dos co-caps d'estat, el bisbe d'Urgell i el president de la República francesa; que el seu idioma oficial és la llengua catalana, i que està estructurat en un govern i un Consell Ge-

neral. És a dir, coprínceps constitucionals. Res més. La constitució no té res a veure amb codis o reglaments de l'administració. I que tots els drets de la persona han de ser-hi jurídicament protegits i reconeguts. És a dir, que els sistemes polítics passen, però el país roman. Si la sentència arbitral dels Pareatges ens ha servit durant set-cents anys, perfecte. Si ara sembla ser que la constitució és el model polític més adient, també perfecte. Però allò que sempre ha de romandre incòmode són els drets de les persones per escollir el seu propi model de convivència política i democràtica. És a dir, una constitució andorrana segons el model anglès. Aquesta és la meua visió personal. La meua reconeixença a José Mario Armero pel seu interès en favor del meu país, i la més ferma repulsa per assenyalar-me com i quins han de ser els meus caps d'estat.

Seria petulant per la meua part parlar de Ceuta i Melilla, o de certes preteses independències de països veïns... Seria petulant, també injust, i demostraria una manca de respecte per tots els estimats pobles i institucions d'Espanya.

Identitat i universalitat, és clar. Ser andorrà, almenys per a mi, significa treballar des de la parcel·la del meu petit país, per a construir una millor convivència internacional entre els grans i els petits. I els meus òrgans de representació en el món, fins que no es demostrï el contrari, els dos co-caps d'estat, que haurien de constitucionalitzar-se —cosa que per part del bisbe no crec que suposés massa problemes—, el govern d'Andorra i el Consell General, és a dir el Parlament.

Al llarg i a l'ample de la història d'Andorra, i de manera més concreta en els darrers cinquanta anys, han aparegut diversos personat-

ges que han pretès, a partir de rocambolesques posicions, o bé autodefinir-se sobirans d'Andorra, o bé el traspàs de la sobirania i dels drets del bisbe d'Urgell envers de Boris de Scossyref, que es va autodefinir com a rei d'Andorra, i del qual vaig escriure la divertida —almenys per a mi— novel·la titulada *Boris I, rei d'Andorra*. La literatura, però, tot i ser de màgics realismes, no té res a veure amb avideses i inconfessades posicions que, sota la capa de liberalisme, fereixen els més sagrats principis democràtics de no ingerència en els afers i els projectes i models sòcio-polítics d'un poble, en aquest cas, Andorra.

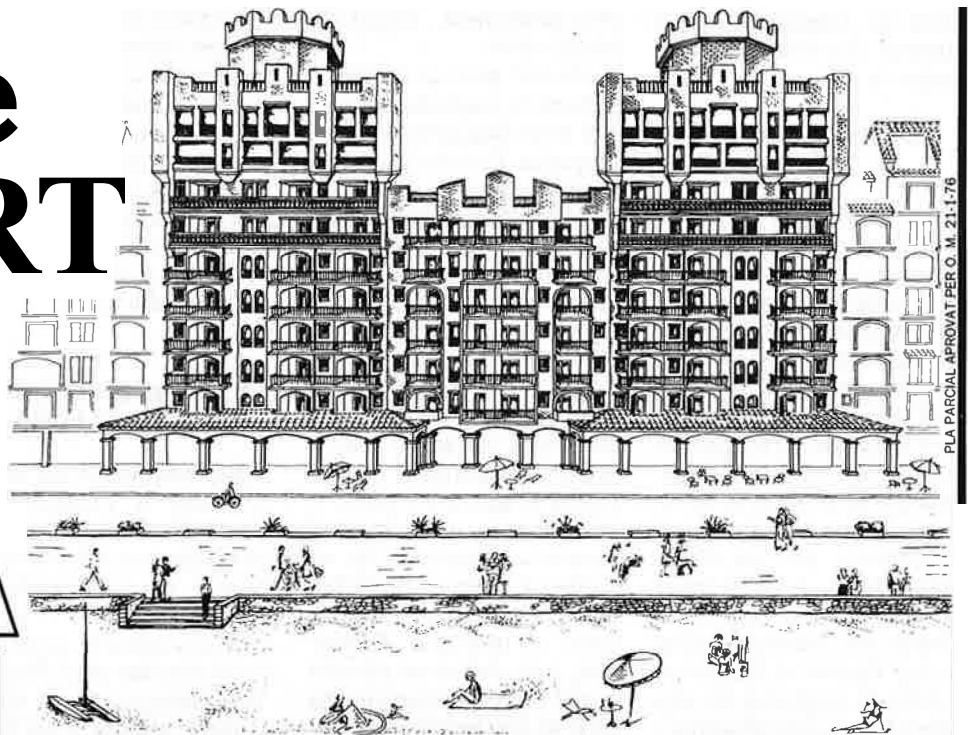
He de dir, i no pas perquè els lectors adquireixin la meua novel·la, que Boris de Scossyref va ser la riota de tota la premsa d'Europa als anys quaranta...

* *Advocat, historiador i escriptor*

torre OUART

DS57

SAPLAYA

HABITATGES PLATJA de DOS I TRES DORMITORIS I BAIXOS COMERCIALS
des de 3.917.750 ptes. • mínima entrada • finançació fins a 20 anys.

• **INFORMACIÓ I VENDES:** Autopista València-Barcelona, Km 4,5 (EIXIDA 2), tel. 96/371 36 11
• I en FICSA. Pau, 11, Tel. 96/332 34 02-3-4. 46003-VALÈNCIA.